

Inriktning för transportinfrastrukturplaneringen i storstadsregionen

Inriktningsunderlag
Antaget i Förbundsstyrelsen 3 april 2020

GR:s inriktning för transportinfrastrukturplaneringen har tagits fram i samverkan med de fyra nätverken för Infrastruktur, Kollektivtrafik, Miljöstrategiska planeringsfrågor samt Översiktliga planeringsfrågor. Inriktningen beslutades av Förbundsstyrelsen den 3 april 2020.

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2020
Miljö och samhällsbyggnad
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se

Inledning

De samlade behoven av transportinfrastrukturinvesteringar i Göteborgsregionen är stora. För att få genomförandekraft krävs prioriteringar som är specifika för storstadsregionens förutsättningar.

Nedanstående dokument beskriver GR:s inriktning för planeringen av transportinfrastruktur och utgör grund för GR:s framtida prioriteringar i transportsystemet. Inriktningsunderlaget syftar till att identifiera och beskriva framtida behov i transportsystemet utifrån ett storstadsperspektiv för att kunna utgöra kompass för framtida prioriteringar.

Infrastrukturprocesser är långa och framgångsfaktorer är långsiktighet och enighet. Att skapa en gemensam bild och beskriva var det över tid finns brister i storstadsregionens transportsystem ger en trygghet och förmåga att tala med enad röst. Detta ger i sin tur Göteborgsregionen kraft och en god planeringsberedskap oavsett hur framtida transportinfrastrukturplaner och deras processer ser ut.

Underlaget utgår huvudsakligen från GR:s mål-och strategidokument *Hållbar tillväxt, Strukturbild för Göteborgsregionen* samt *Strategisk inriktning 2020-2023*. Förslaget ligger även i linje med de nationella transport- och klimatpolitiska målen, de regionala klimatmålen samt de prioriteringar som Västra Götalandsregionen tog fram i samband med revidering av nationell transportinfrastrukturplan för 2018-2029.

Inriktningsdokumentet består av två portalparagrafer och åtta inriktningar. Det kommer att utgöra grund för GR:s prioriteringar vid kommande revidering av nationell och regional transportinfrastrukturplan.

Portalparagrafer

GR anser att transportsystemets utveckling ska bidra till:

En hållbar tillväxt i storstadsregionen

Göteborgsregionen är en av Skandinaviens mest expansiva och attraktiva storstadsregioner och en viktig tillväxtmotor för Sverige. Tillgången till en stor befolkning, marknad, Nordens största hamn och Landvetter flygplats är styrkor som ger konkurrenskraft gentemot andra delar av landet.

Prognosen för år 2035 visar att invånarantalet i Göteborgsregionen passerat 1,2 miljoner och att arbetsmarknadsregionen omfattar över 1,8 miljoner människor. Regionförstoringen skapar nytta i hela Västsverige men ställer höga krav på transportsystemets förmåga.

I dagsläget råder det störst brist i de spårbundna systemen, en brist som även orsakar onödig trängsel i vägsystemen. I takt med utbyggnad av de yteffektiva systemen måste även vägsystemens kapacitet och funktionalitet bevakas. Den utökade arbetsmarknadsregionen möjliggörs av att det finns flera effektiva och attraktiva regionala pendlingsmöjligheter och yteffektiva transporter.

Storstadsregionens tillväxt kräver en hög andel attraktiva kollektiva trafikslag, gång och cykel samt intermodalitet, det vill säga god möjlighet för personer och gods att nyttja olika trafikslag under resa eller transport. En sådan utveckling stödjer storstadsregionens tillväxt och skapar attraktivitet.

Kraftigt minskad klimat- och miljöpåverkan från transportsystemet

Vår största utmaning i närtid är att radikalt minska utsläppen av växthusgaser. På global nivå sätter Agenda 2030 ramen för klimatarbetet. I det regionala måldokumentet Klimat 2030 anges att Västra Götaland ska vara en fossiloberoende region år 2030.

Transporter är idag en av de största lokala utsläppskällorna i Göteborgsregionen och det behövs snabba och omfattande förändringar för att minska transporternas klimatpåverkan.

Det är i storstadsregionen som potentialen finns. Det är i storstadsregionen, med dess många invånare, täthet, kunskap och innovationskraft, en kraftfull omställning har som störst effekt. Det kräver att klimat- och miljömålen i betydligt högre grad än tidigare integreras i planeringen av transportinfrastruktur.

Inriktningar för transportinfrastrukturplaneringen

Vi vill öka järnvägskapaciteten för pendel- och regiontåg längs huvudstråken

Järnvägarna behöver ta en mycket större andel resor om arbetsmarknadsregionen ska kunna växa. Idag råder det kapacitetsbrist i stora delar av systemet. Med Västlänken ökar järnvägskapaciteten genom Göteborg, men behovet är fortsatt stort längs huvudstråkens banor in mot Göteborg.

Kapacitetsbristerna måste lösas för en effektivare pendling inom storstadsregionen och i resten av Västsverige. En robust tågtrafik med hög turtäthet är dessutom av stor vikt för att möjliggöra framtida lägen för bostäder och arbetsplatser med hållbara resealternativ.

Utbyggnad av järnvägen i stråket Göteborg-Borås, inklusive hög tillgänglighet till Landvetter flygplats, är högsta prioritet, men ska regionens tillväxt bli hållbar krävs en ökad kapacitet i samtliga fem utpekade huvudstråken.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR driver att utbyggnad och kapacitetsförstärkning av järnväg är prioriterat framför andra åtgärder i stråken.
- GR verkar för finansiering av järnvägssatsningar utöver nationell plan.
- GR verkar för andra finansieringskällor som till exempel EU-medel.
- GR verkar för ett ökat resandeunderlag i stråken

Vi vill förbättra framkomligheten för kollektivtrafiken i det sammanhängande stadsområdet

Storstadsregionens kollektivtrafiksystem behöver kunna ta emot fler resenärer. Trängsel och långa restider påverkar redan idag stomnätet i kärnan och det sammanhängande stadsområdet, men också i dess anslutande delar där den mellankommunala pendlingen är starkast.

Bristerna kommer förstärkas när fler ska bo och verka i regionen, därför måste kollektivtrafikens infrastruktur förstärkas och anpassas till kommande behov. Det kräver att dagens kapacitets- och framkomlighetsproblemen i det sammanhängande stadsområdet hanteras kraftfullt och med ett långsiktigt perspektiv.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR verkar för att en högre andel av medel i infrastrukturplanerna fördelas till kollektivtrafikåtgärder.
- GR verkar för att Målbild Koll 2035 genomförs.
- GR arbetar för att uppnå effektiva kopplingspunkter mellan stadsområdet och övriga regionen.

Vi vill öka sjö- och järnvägskapaciteten för godstransporter

Godstransporterna kommer öka i takt med handelns tillväxt lokalt och globalt. Av klimatskäl behöver fler transporter ske till sjöss och på järnväg, men också för att minska trängseln på vägarna.

Göteborgs hamn har nationell och internationell betydelse samt en central roll för regionens näringslivsutveckling och sysselsättning. Hamnen behöver mer kapacitet för att vara ett fortsatt konkurrenskraftigt godsnav i Norden och Europa. Överflyttning av gods från väg till mer transporteffektiva och klimatsmarta alternativ är en viktig prioritering.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR ska verka för utbyggd järnvägskapacitet för att även rymma gods.
- GR ska verka för en större andel statlig finansiering för kapacitetsförstärkningar i Göteborgs hamn.

Vi vill förstärka cykelinfrastrukturen i sammanhängande regionala stråk

Andelen resor med cykel behöver bli fler för att minska klimatpåverkan och trängsel samt för att främja hälsa och attraktiva stadsmiljöer.

GR har beslutat att fokusera på sammanhållna cykelstråk i ett regionalt huvudnät längs med de större pendlingsstråken. Stora delar av huvudnätet är i behov av upprustning och investeringar måste samordnas för att ge effekt och nytta.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR verkar för att en högre andel av medel i infrastrukturplanerna fördelas till cykelåtgärder.
- GR ska fortsätta leda och koordinera samarbetet kring regional cykelinfrastruktur i Göteborgsregionen.

Vi vill utveckla transportsystemet i samspel med människors livsmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Tillgång till ett urbant utbud och naturnära rekreations- och upplevelsevärden är centrala kvaliteter i storstadsregionens livsmiljöer.

När transportinfrastruktur planeras och utformas ska störningar som buller, barriärer och dålig luftmiljö minimeras. Genom att säkerställa och främja ekosystemtjänster och biologisk mångfald kan störningar dämpas samtidigt som nya kvaliteter skapas.

Regionens gröna kilar och grönområden i tätorter behöver bevaras och utvecklas. Naturen och ekosystemen har värden i sig, men är också förutsättningar för människans livsmiljöer, idag och på lång sikt. Dessa värden och kvaliteter måste integreras tidigt i planeringsprocesserna.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR, tillsammans med medlemskommunerna, identifierar regionala målkonflikter mellan transportinfrastruktur och andra värden.
- GR verkar för att ta fram kunskapsunderlag samt metoder som minskar buller och barriärer i stationssamhällena.

Vi vill anpassa transportinfrastrukturen till klimatförändringarnas effekter

Förutom minskad klimatpåverkan behövs också anpassningar till ett redan förändrat klimat. Transportinfrastruktur är en central samhällsfunktion som behöver skyddas mot stigande vattenflöden och andra väderfenomen.

Därför krävs ett ökat fokus på och kunskap om klimatanpassning av transportinfrastruktur samt en tydligare ansvarsfördelning mellan lokala, regionala och statliga aktörer. Det krävs också att staten tar ett större ansvar för att klimatsäkra riksintressen för infrastruktur.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR verkar för ökad andel statlig finansiering i arbetet med klimatanpassningsåtgärder för viktig infrastruktur.
- GR verkar för etablering av älvkantsskydd längs med och i Göta älv.

Vi vill stimulera innovationer och ny teknik för att uppnå ett mer transporteffektivt samhälle

Innovationer är avgörande för högre transporteffektivitet och tillämpning av ny teknik som gör att dagens transportsystem kan utnyttjas bättre.

I storstadsregionen finns ett kunskapsintensivt näringsliv med unik innovationskraft som spelar stor roll för omställningen. Göteborgsregionen ska ligga i framkant när det kommer till att testa nya lösningar för framtidens mobilitet och utbyggnad av smart laddinfrastruktur.

Vidare ska Göteborgsregionen, i samverkan med BRG och andra aktörer, verka för en omställning till ett elektrifierat transportsystem.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR och medlemskommunerna ska kunna erbjuda testbäddar för innovationer och ny teknik.
- GR tar fram underlag och förslag till åtgärder som underlättar omställning till ett elektrifierat transportsystem.
- GR aktivt deltar i kompetensomställningen för nuvarande och kommande omställningsbehov i näringslivet.

Vi vill skapa förutsättningar för beteendeförändringar

Beteendeförändringar är grunden för både ökad transporteffektivitet och ökad efterfrågan på attraktiva transportalternativ. En ökad valfrihet kommer att stimulera beteendeförändringar.

Göteborgsregionen vill se beteendepåverkande åtgärder där transporteffektiva alternativ blir det mest attraktiva valet i människors vardag. Medel i nationell och regional plan måste därför i betydligt högre grad frigöras och riktas mot åtgärder som stimulerar beteendeförändringar.

Inriktningen innebär bland annat att:

- GR verkar för att öka valfriheten mellan hållbara transportslag.
- GR verkar för att medel i infrastrukturplaner kan användas till objektsberoende beteendepåverkansåtgärder.